

I Københavns Universitets festsal kan man se malerier fra vigtige begivenheder i institutionens historie. Her er det Vilhelm Rosenstands tableau fra 1892 - »Et optrin af de københavnske studenter og professorers deltagelse i hovedstadens forsvar under belejringen 1658-60«.

Stormen paa København

den 11. Februar 1659

og

Gøngehøvdingen.

Originalt Fest-Skuespil i Anledning af
Stormen paa København.

Isscenesat og under Instruktion af Skuespiller
Hr. **Carl Alstrup.**

Samtlige Roller er udførte af Skuespillere
ved de københavnske Teatre.

Dekorationerne malede af Hr. Lund.

I Billedet medvirker over 100 Personer og er
saaledes langt det kostbareste levende Billede,
der er udført i Danmark.

— Dragterne forarbejdede i København. —

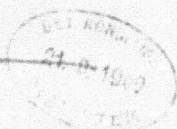
PERSONERNE:

Kong Frederik den 3dje.	N. Eiberg.	
Mogens Krabbe	Kai Rasmussen.	
Hans Datter	Solborg Fjeldsø.	
Svend Poulsen (Gøngernes		
Høvding	Jørgen Lund.	
lb	} Gønger {	C. J. Lindqvist.
Palle		Maggi Wantzin.
Tam		Aage Brandt.
Kulsoen, hans Kone		Sernberg Lindqvist.

Adelsmænd, svenske og danske Soldater, Gønger, etc.

Handlingen foregaar dels i Skovene omkring
Knudshoved, dels paa Vejen mod København.
Paa Volden under Stormen.

!!! Se Bagsiden !!!

AFDELINGER:

1. Paa Knudshoved Slot. 2. Krabbe overrasker Datteren og Svend Gønge. 3. Svend Poulsen og hans Gønger. 4. Svend og Krabbe venter Ib med Dyret. 5. I Ibs Hytte. 6. Kulsoen, Tam og Palle. 7. Kostbarhederne skifter Skjulested. 8. Kulsoen røber Hemmeligheden. 9. Gøngerne undsætter Svend. 10. Kulsoens Død. 11. Paa Københavns Vold under Stormen. 12. Paa Københavns Slot, Kongens Taknemmelighed. 13. Bøn for Danmark, Svend beder Kongernes Konge. 14. Fred over Landet. 15. Apotheose.

Det er minderige Dage, vi har haft, og Minderne kulminerede Natten mellem den 10. og den 11. Februar, da der var forløbet nøjagtig 250 Aar siden Københavns Borgere afslog Karl den Tiende Gustafs stormende Angreb og dermed reddede Danmarks Selvstændighed.

Naar vi nu forsøger at klargøre de politiske Begivenheder, som de formede sig i den nærmeste Tid, førend denne i Danmarks Historie uforglemmelige Nat, da tager de sig i al Korthed omtrent saaledes ud:

Frederik den Tredje er den 6. Juli 1648 bleven hyldet til Konge, efter at han maatte underskrive en Haandfæstning til Adelen, saa haard, som ingen af de foregaaende Konger af den oldenborgske Stamme. Saaledes mislykkedes han Forsøg paa at faa Norge til Arveland ganske og aldeles. Han var fem Aar i Forvejen bleven viet til den ærgær-

rige og myndige Sofie Amalie, Prinsesse af Braunschweig-Lüneborg, en Kvinde, som straks fra sin Tronbestigelse var fast bestemt paa at knække Adelen Magt og faa Enevoldsherredømmet indført.

I denne Krigstilstand mellem Hof og Rigsraad kom Krigen med Sverrig i 1657 som en Beirielse for Kongen og ham paahviler Hovedansvaret for Krigserklæringen. Han fandt Øjeblikket belejligt til at faa Freden i Brömsebro omstødt, da Karl Gustaf netop var indviklet i en Krig med Polen. „Landens Defension var, som det hed, slet og ringe.“

Karl Gustaf opgav straks det polske Felttog, trængte i Ilmarscher gennem Hertugdømmerne, stormede den nyanlagte Fredericia Fæstning, og da en klingrende Frost lagde Bro over Bælterne, udkastede Karl Gustaf selv, ved Hjælp af Erik Dahlberg, den navnkundige Felttogsplan over Isen, der kronedes med saa stor Held, at han snart efter kunde lande i Korsør og diktere Frederik den Tredje nogle højt ydmygende Fredsbetingelser, som blev undertegnet i Roskilde i Februar 1658, hvorved de skaanske Provinser samt Bornholm og Trondhjem og Bohus Lehn afstodes til Sverrig.

Danmark var ydmyget, men dog ikke tilintgjort, og i August 1658, altsaa akkurat et halvt Aar efter Fredsslutningen, kastede han sig atter over Danmark.

Der har været tvivlet meget om, hvorvidt Danmark med nogen Handling eller Ikke-Opfyldelse af sine Forpligtelser har givet Karl Gustaf Anledning til Angrebet. Den rette Forklaring maa imidlertid søges ikke saa meget i noget særligt svensk-dansk Forhold, som snarere i den almindelige, europæiske, politiske Situation, der umuliggjorde Krigstanker for Karl Gustaf paa Fastlandet. Da han meget nødig vilde hjemsende og opløse sin Hær, vendte han sig i Stedet mod os.

Karl Gustafs Planer gik aabenbart ud paa at udslette vort Fædreland af de selvstændige Staters Række, og skabe et stort, skandinavisk Rige, mulig med Hovedstad paa den østlige Bred af Øresund. Da han imidlertid forsømte at storme København straks, kunde Byen sætte sig i Forsvarstilstand.

I Oktober 1658 kom en hollandsk Flaade til Undsætning og banede sig, efter en haard Kamp med den svenske Flaade, Vej gennem Sundet. Karl Gustaf hævdede nu den direkte Belejring og slog en fast Lejr, Karlstad, i Nærheden af Brønshøj.

Den 11. Februar foretog han saa det sidste afgørende Forsøg paa at tage Byen med stormende Haand. Det var stærk Frost og Sneen laa tæt og Svenskerne havde forsynet sig med hvide Skjorter for ikke at skelnes fra Sneen. Det er bekendt, hvorledes baade Mænd og Kvinder stod paa Volder, hin Nat og modtog Fjenden, der havde stort Besvær med at naa op ad den glatte Vold, med Ild og Kugler og kogende Vand.

Efter den mislykkede Storm forsøgte Vestmagterne at mægle Fred. Karl Gustaf vilde dog ikke høre Tale herom, men sammenkaldte en Rigsdag i Gøteborg, for med denne at tage Bestemmelse om en kraftig Fortsættelse af Krigen. Han blev imidlertid pludselig syg og døde, og hans Efterfølger sluttede paany Fred med Danmark paa noget behageligere Vilkaar end Roskildefreden, idet Bornholm og de tabte, norske Landsdele tilbagegaves.

Af de Personer, som udmærkede sig under disse haarde Prøvelser for Landet, er Svend Poulsen, kendt og berømt under Navnet GØNGEHØVDINGEN. De vidunderlige Bedrifter, han udførte paa sine Strejftog mod Svenskerne, lever endnu i Folkets Bevidsthed; hans Navn staar omgivet af samme straalende Helteglorie som Tordenskjold. Carit Etlar har skrevet sin af alle læste Roman „Gøngehøvdingen“, om denne Mand og hans Gærninger. Og er dette Skuespil bygget over et af hans heltmodige Forsøg under Krigen 1659.

1. Paa Knudshoved Slot. I Højenloftssalen er Slotsherren samlet med sine nærmeste Frænder. Vinkrusene tømmes under Skæmt og fyldes paany. — Junker Børge, der er blandt Gæsterne, fornyer nu sin Bøn om Slotsherrens Datters Haand. Denne, hvis Navn er Inger, har forlængst fulgt sit Hjertes Valg og elsker i Løn den modige og kække Svend Gønge. Dette véd hendes Fader, Mogens Krabbe, intet om, men forlanger, at Børges Bøn skal høres og raader paa staaende Fod sin Datter, at blive Børges Brud. Jomfru Inger forlader sorrigfuld Salen. — Et Budskab ankommer fra Hovedstaden, og giver snart Anledning til andre og endnu mere alvorlige Bekymringer. Meddelelsen om, at Køben-

havn er indesluttet af den svenske Hær under Karl Gustaf, bringer Bestyrtelse og Sorg. Kongen befaler i en Skrivelse Mogens Krabbe at begive sig til København med Dokumenter, Gods og Penge til Hjælp. En Befaling, som i hine Tider blev givet til alle de danske Mænd, der af Guld og Gods havde rigeligen, og som stod Tronen nær.

2. I den tidlige Vintermorgen, mens Solen sparsomt skinnede over den hvide Sne, mens den lille forfrosne Fugl søger Ly under det snetyngede Løv, og kvidrer sin Sang som Hilsen til den gryende Dag, mens Fred lyser over det hvide Landskab, vandrer Inger tungsindig ved Svend Gønges Side — dæmpet lyder hendes Tale, som sarte, rene Toner af en hellig Musik naar de Gønges Øre — han erfarer først nu, at den højbaarne Jomfru elsker ham, ham, den fattige og kun af Bondeæt stammende Svend. Da han erfarer dette, overvælder hans Følelse ham og i Begejstring bøjer han sit Knæ for sit Livs Haab. Hans Læber dækker hendes Hænder med hede Kys. Slotsherren, der fra et Vindue i Taarnet har bemærket sin Datters tidlige Morgenfærd, har fattet Mistanke om noget galt og iler efter denne, men naar netop at komme tidsnok til at s. de unges Kærlighed. Den snu Mogens Krabbe befaler Inger at følge sig hjem, og efter en alvorlig Irettesættelse af Svend opfordrer han denne til at drage til København med de værdifulde Dokumenter og Statshemmeligheder samt en større Sum blanke Rigsdaler, han lader et lønligt Haab skimte i sit Blik, da han opfordrer Svend til at ofre sit Liv paa, at Skatten naar den bekræftede By.

3. Svend, der har samlet en Del af sine Gønger, opfordrer dem til at følge ham paa Afstand, indtil han selv lader dem kalde, og han vælger Ib og Drengen Palle som sine nærmeste Følgesvende.

4. I Ibs faldefærdige Rønne venter Krabbe og Gønge paa Ibs Hjemkomst — denne kommer snart med en Hjort, som han nys har skudt, for efter Svend Gønges Forslag at benytte Dyret i Rejsens Tjeneste. Ib sprætter Dyret op og fjærner Indvoldene, for sammen med Gønge at fylde den med Skatten; mens dette sker, belurer den slette Kvinde, Kulsoen, Ibs og Gønges Forehavende — hun fatter straks den djævelske Plan, for Vindings Skyld at røbe sin Viden for Fjenden, der ikke langt derfra har sine Forposter.

6. Kulsoen binder sit Pjok af en Mand til Træet

og skynder sig nu med at udføre sit djævelske Forsæt. Palle, deres raske Dreng, kommer og løser Faderens Baand og naar i sidste Øjeblik at allarmere Gønge og Ib.

7. Gønge og Ib haster med at tømme Hjorten, og i en Tønde fyldes nu den kostbare Last.

8. Kulsoen kommer hæsblæsende med 12 svenske Soldater og akal paavise, hvor Hjorten er skjult. Tam fortier det, og Kulsoens vanvittige Harne over endelig at finde Hjorten, men tomt, gør hende sanseløs; hun dræber sin stakkels Tam, der styrter om for Fødderne af de svenske Soldater.

9. Imidlertid farer Svend og Ib af Sted over Stok og Sten, over Moser og Hegn — den lille Hest ligesom aner dens Værdi og trækker til. Svenskerne har faaet Nys om Flugten med Slæden og følger Svend og Ibs Færd. Fra Skovtykningen falder Bagholdet over dem, Kampen føres med Voldsomhed. Ib bruger sin Økse og Svend sin Bøsse. Gøngerne kommer til og snart farves Sneen rød af Blod.

10. Kulsoen faar sin Løn. Ibs Kniv naar hendes Hjærte og i Sneen udaander den slette Kvinde.

11. Gennem Farer og Savn er de tre kække naaet Byen og paa Volden styrter Svend Gønge frem med Ib og Palle og knæler foran Kongen med Kostbarhederne. Kongen slaar paa Mogens Krabbes Bøn Svend til Ridder og giver ham Ret til at frembære en Bøn. Han beder nu efter sin nye Rang om Jomfru Ingers Haand.

12. Efter Krigen — 13. Fred over Landet. — 14. Apotheose.

Efterbemærkninger.

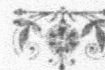
Ved et Billede, som dettes Optagelse er mange Vanskeligheder at overvinde, som kun faa af Beskuerne har Anelse om; de Par Minuter, den hastige Film iler gennem Apparatet, giver heller ikke Tid til at tænke paa andet end den hastige Handling.

Der kræves først ganske specielle Skuespillere til at udføre Rollerne, Sproget er jo endnu berøvet Situationen, og Mimiken maa derfor illustrere, hvad der gøres, dog maa det ikke være hel og

bar Mimik alene. Dette er af andre Firmaer prøvet, men er faldet uheldigt ud.

Dragterne spiller en stor Rolle, og Valget af Eksteriøret er mange Gange vanskeligt at finde, passende ind i den Tanke, der skal følges af Instruktøren og — i dette Tilfælde — Forfatteren — Gennem det kongelige Bibliotek har en Tegner udført Skitser, der i Enkelthederne er korrekt, efter disse har Firmaet ladet dem udføre og enhver kan paa Billedet se, at Silke er rigelig anvendt. Tekniske Vanskeligheder optaarner sig ogsaa, naar Vejret melder Pas, eller naar Solen pludselig gemmer sit Aasyn bag Skyen.

Trods alt dette tror vi at kunne vise vort ærede Publikum et Billede, hvor virkelige Skuespillere under Instruktion efter mange Prøver naar Helhed og viser et troværdigt Billede af hine Tiders Oplevelser, da Danmark var i Vaande.

1. **Kaukasus.**
(Sæder og Skikke.)
2. **Grimasse-Væddekamp.**
Overordentlig komisk.
3. **Stormen paa København**
den 11. Februar 1659

og
Gøngehøvdingen.

(Læs den udførlige Forklaring i Programmet.)

4. **„Kongernes Konge“.**

Bøn for Danmark.

Sunget af Svend Gønge.

5. **Arbejdet adler ikke Manden.**

Oktave, Forældrenes eneste Søn, er et rigtigt godt Numer, doven og ugidelig er han, Fornøjelser og Nattesvir er hans rigtige Forum. Led og ked af den vanartede Føn har Forældrene længe været, og da han nu kommer fuld og forsviret hjem en Morgen Kl. 5, hører deres Taalmodighed op. Herud, ud af Huset med Døgenigten, lad ham selv tjene sit Brød.

Konsterneret over den uvante Medfart, forlader den kære Oktave Forældrenes Hus og vil nu forsøge selv at klare sig. Han anskaffer sig en Klarinet og tages Plads udenfor sine Forældres Hus; ved Klarinettens indsmigrende Toner mener han af de forbigående at faa Løn for sit Arbejde. Denne Branche maa dog ikke have givet nok af sig, for snart ser vi Hr. Oktave som Kellner i en Restavran. Ved en Tilfældighed tager hans Forældre Plads ved et af hans Borde og har nu Glæden af deres Søns Opvartning; men det lader ikke til at passe Selskabet, for da de genkender deres Afkom, styrter de i vild Flugt ud af Kaféen. Hr. Oktave forsøger mange Livsveje, men kommer stadig i Kollision med sine Forældre, som er i høj Grad oprørte over den Skandale, Hr. Oktaves Forsøg paa selv at klare sig medfører for dem. De beslutter da heller at tage deres gode Numer af Søn hjem igen og lade ham nyde sit behagelige Liv som tidligere. Stolt som en Triumfator vender Hr. Oktave tilbage til Ægyptens Kødgryder.

Et interessant, komisk Billede.

6. **Nordiska Spelen.**

Dette Billede fremvises endnn nogle Dage.

7. Paa talrige Opfordringer forevises:

„Manden med de hvide Handsker“.

8. **Nykøbing Roklub gennem 25 Aar.**

Portrætter og Situationer.